

Ewa Szary

"Historyzm sarmacki a historyzm Oświecenia", Andrzej Feliks Grabski, "Przegląd Humanistyczny", T. 16 (1972), nr 5 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 16/47, 168

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(I) ZIMAND Roman: "Lingwistyka kartezjańska" Chomsky'ego. Próba lektury niefachowej. "Pamiętnik Literacki" R. 63: 1972 z. 3 s. 163-177.

Praca poświęcona prezentacji (streszczeniu i interpretacji) tez zawartych w książkach N.Chomsky'ego - jednego z twórców językoznawstwa transformacyjnego. Szczegółowej interpretacji poddał autor przede wszystkim "Lingwistykę kartezjańską". Interpretacja tez pisarza zawiera wiele wątpliwości, zastrzeżeń i uściśleń (teoretycznych i historycznych), które dotyczą zasadniczo trzech zagadnień: 1) merytorycznych i funkcjonalnych odpowiedniości pomiędzy kartezjańskim dualizmem duszy i ciała oraz zaproponowanym przez Chomsky'ego podziałem wypowiedzi na struktury głębokie i struktury powierzchniowe; 2) odpowiedniości funkcjonalnych pomiędzy Saussurowskim podziałem komunikacji językowej na: langue i parole, a podziałem Chomsky'ego na: "kompetencje" i "wykonanie"; 3) uściśleń historycznych: listu Kartezjusza do Mersenne'a, nie wziętego pod uwagę przez Chomsky'ego, oraz "połączenia" Kartezjusza ze Schleglem.

BP/47/47

E.Sz.

(I) GRABSKI Andrzej Feliks: Historyzm sarmacki a historyzm Oświecenia. "Przegląd Humanistyczny" R. 16:1972 nr 5 s. 1-15.

Praca przynosi prezentację i porównanie dwóch historyzmów: sarmackiego i oświeceniowego. W kulturze sarmackiej pojmowanie historii charakteryzowało się, zdaniem autora, tradycyjnym i afirmatywnym stosunkiem wobec przeszłości: przeszłość dla tej kultury była przeszłością narodową, państwową, rodową i katolicką. Historyzm oświeceniowy był ustosunkowany krytycznie do przeszłości, przeciwstawiał się historii pojmowanej jako tradycja i legenda. Zmiana zakresu zainteresowań historycznych na gruncie polskim ujawniła się, zdaniem autora, najwyraźniej w pismach Staszica, którego pasjonowała ta problematyka, rozważana przez Voltaire'a, Montesquieu i Volneya.

BP/47/48

E.Sz.